

det Spørgsmaal, som nærværende Forslag særlig handler om, Spørgsmaalet om Fraskiltens Vielse, der har givet Anledning til Forhandling. Vor borgerlige Lovgivning tillader jo Etkilsmisse, og jeg tænker ikke, at der her i Salen er delte Meininger om, at det maa saa være, naar der ikke skal ske værre Ting. Det er et nødvendigt Onde, at Lovgivningen tillader Etkilsmisse, men derved opstaar der store Vanstikigheder, saalænge man kun har kirkelig Vielse for Folketjens Vedkommende. Det er jo velkjendt, at ved enhver Vielse lyde de Ord: „Hvad Gud har sammensøjet, skal intet Menneſke adskille“, men lige saa bekjendt er det, at Dvrigheden besuagtet meget hyppigt og tidt af tilsyneladende temmelig soage Grunde adskiller dem, som saaledes ere blevne sammensøiede ved Kirken. Det kan ikke Andet end vakte Forargelse; der er en Modsigelse her, og det en meget forargelig Modsigelse. For kristne Vgtesfolk, for hvem det staa saaledes, som det er Gud, der har søt dem sammen og givet dem den Op-gave at leve sammen, kunne disse Ord jo have deres fulde store Betydning, men for dem, der ikke se Sagen saaledes, maa disse Ord nødvendig blive rent tomme, da de jo vide, at Dvrigheden, som sagt, rask vel kan adskille, hvad der saaledes siges uadskilligt sammensøiet i Guds Navn. For kristne Menneſter kan der ikke godt efter deres Betragtning af Vgtesfabet være mere end een virkelig Etkilsmisse-gund, nemlig den, at den ene af Vgtesfællerne allerede faktisk har brudt Vgtesfabet ved at be-drive For. Derimod maa Staten have og har adskillige andre Etkilsmissegrunde, og vi kunne altsaa slet ikke undres over, at kristne Præster kunne søle det som et haardt Tryk paa deres Samvittighed at skulle kirkelig indvie i Guds Navn et Vgtesfæll mellem Menneſter, som maatte begge To have været gifte før, og som ikke ere skilte fra deres tidligere Vgtesfæller af nogen kirkelig gyldig Grund. Det har da virkelig ogsaa, som det allerede et Par Gange er nævnt, dels af den ærede Forslagsstiller, dels af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Leoborg), flere Gange været Tilfældet, at Præster have søt sig betyngede i deres Samvittighed ved noget Saabant og have neget at foretage Vielsen. Nu kan der vel ikke være Spørgsmaal om, at, som Statens Embedsmænd maatte de kunne tvinges til at gjøre det; men man har tillige søt, at en saadan Lvang mod dem vilde være utilstedelig und. r disse Forhold. Man har havt Fornemmel-sen af, at Præsternes Stilling der er en noget anden end den almindelige verdslige Embedsmænds, og man er derfor ikke gaet til at tvinge Præ-sterne til at fuldføre kirkelig Vielse. Derimod har man søgt at hjælpe sig paa forskellige andre Maader. Ministeriet har f. Ex. en af de første Gange efter 1848, da et Saabant Til-fælde forelaa, nemlig i 1855, ved Skrivelse af

5te Juni 1855 søgt at komme ud over Vanstik-ighederne ved at tillade vedkommende Præst, som ikke selv troede at kunne forsvare at forrette Vielsen, at se, om han ikke kunde finde en anden Præst, som var villig dertil. Dette er aabenbart en uheldig Maade at ordne Sagen paa, thi dels vil det neppe være ret Mange, der, naar de ikke selv tro at kunne forsvare at gjøre noget Saa-dant, ville opfordre andre Præster til at gjøre det, og dels er det jo en ren Tilfældighed for de vedkommende Fraskilte, der have fuld borgerlig Ret til at indgaa nyt Vgtesfæll, om de kunne komme til det, naar det saaledes skal bero paa, om de kunne finde en Præst, der er villig til at vie dem. Derfor fremkom der ogsaa fra Fyns Stifts Landemøde i 1857 en Henstilling til Ministeren, om man ikke skulde prøve paa at indføre borgerlig Vielse for Fraskilte, men Ministeriet vilde endnu ikke gaa ind derpaa; det mente fremdeles at kunne hjælpe sig med Resolutioner. Der blev saaledes under 19de September 1857 udstedt en ny kongelig Resolution, som bestemte, at Ministeriet skulde bemyndiges til i hvert enkelt Tilfælde efter Indstilling fra Bisoppen at benytte den forandrede Form for Ritualet, som Bisop Munster i sin Tid har foreslaaet for Fraskilte, en Form, hvori Hovedsagen er den, at de Paagjaldende skulle erklæres for rette Vgtesfolk at være „efter den lovlige Dvrigheds Anordning“ istedetfor i den treenige Guds Navn. Dette forslag imidlertid heller ikke til at berolige idetmindste Manges Samvittighed, og man blev derfor heller ikke staaende derved. Ministeriet henvendte sig til Bisopperne og spurgte dem om Naad, men alle Bisopperne udtalte sig imod at gaa til borgerlig Vielse for Fraskilte, med Undtagelse af Bisop Rierkegaard i Aalborg og hans Landemøde, der ikke kunde se anden Udvei end borgerlig Vielse for Fraskilte. Ministeriet nøiedes imidlertid med en ny Resolution af 18de Oktober 1858, hvorved der indrømmedes yderligere Modi-fikationer i Ritualet, men da dette heller ikke forsløg, nedsatte Ministeriet en blandet Kommissi-on af Jurister og Theologer ene for at drøfte dette Spørgsmaal om Fraskiltens Vielse. Det maa have været Kommissionen et meget vanskeligt Spørgsmaal at løse, thi den blev nedsat den 5te Februar 1859 og afgav først sin Betænkning den 10de Juni 1862. Kommissionen var imidlertid ikke kommen til noget Resultat; der var kun et af dens Medlemmer, nemlig afdøde Pastor P. A. Fenger, som var klar over, at man ikke kunde komme ud over disse Vanstikigheder uden ved borgerlig Vielse. Konferentsraad Madvig vilde nemlig gaa til det, men stillede sig dog saaledes, at, naar intet Andet kunde hjælpe, var man nødt til at gjøre det. De øvrige Medlemmer, nemlig Bisop Mar-tensen og de theologiske og juridiske Professorer, der havde Sæde i Kommissionen, vare imod borgerlig Vielse under en hvilketsomhelst Form og i hvilketsomhelst Tilfælde. Derefter stillede Mini-